

Jaarverslag HVR 2024

door Jack Geraeds, voorzitter Heemkundevereniging Roerstreek

Eén van de opmerkelijke feiten van 2024 is dat de gemeente Roerdalen de Open Monumentendag nieuw leven heeft ingeblazen. Op zich een mooi initiatief dat wij natuurlijk van harte toejuichen. Het is dan ook geweldig dat we nog monumenten hebben in de gemeente Roerdalen en dat de gemeente het belang ervan onderschrijft, anders zou de gemeente immers niet de Open Monumentendag ondersteunen. Hoe zuur is het dan, dat we van een aantal geweldige monumenten die de gemeente rijk was niet meer kunnen genieten; denk aan de recent gesloopte Hoeve 't Hemke en natuurlijk het klooster Sint Ludwig. Beide gemeentelijk monument – het klooster zelfs rijksmonument – die het behouden meer dan waard waren. We mogen van geluk spreken dat het voormalige gemeentehuis van Posterholt de slopershamer wel nog heeft overleefd. Maar laten we het positief bekijken. Dat de gemeente de Open Monumentendag nieuw leven heeft ingeblazen, betekent misschien dat ze beseft dat monumenten uniek zijn. Juist deze gebouwen, die decennia – en sommige al honderden jaren – deel uitmaken van ons landschap zijn het behouden waard. Ze maken deel uit van ons collectief geheugen en bepalen mede de identiteit van onze dorpen. Stel je St. Odiliënberg voor zonder basiliek, Montfort, Vlodrop en Herkenbosch zonder kasteel, Posterholt zonder het oude gemeentehuis (helaas zonder klooster) en Vlodrop, ja helaas ook zonder klooster! Wij moeten de monumenten die we nog hebben koesteren en behouden voor het nageslacht. Dit betekent langetermijnvisie en niet kiezen voor het moment dat zich voordoet. We krijgen onze monumenten niet meer terug; een expositietoren is geen vervanging voor een uniek monument. Maar laten we hopen dat de gemeente heeft ingezien dat hetgeen we nu nog hebben, behouden moet blijven. Mocht dat niet zo zijn, dan zal de HVR zich blijven inzetten voor het behouden van onze monumenten.

Het museum

De tijdelijke tentoonstelling *Onderwijs in de Roerstreek door de jaren heen* werd op 5 november 2022 geopend met de intentie dat deze tot eind 2024 zou lopen. Besloten is echter de tentoonstelling te verlengen tot eind 2025.

Het bestuur heeft in 2024 besloten om de keuken en de toilettengroep te vernieuwen. Er zal geen grootschalige verbouwing plaatsvinden. Het bestuur is van mening dat deze kosten niet terug verdiend zullen worden. Dit betekent geen horeca bij het museum. De verbouwing zal waarschijnlijk in 2025 worden uitgevoerd.

Vanaf april 2024 is het Roerstreekmuseum een Geluksinfopunt. De VVV-punten van Roerdalen hebben namelijk samen met de gemeente Roerdalen de overeenkomst met de VVV opgezegd. Hiertoe is bij de ingang van het museum een nieuw buitenbord aangebracht en de folderwand vernieuwd. Tevens zal een infoscherm worden opgehangen.

Gelukkig hebben we ook in 2024 mogen rekenen op onze vrijwilligers die het museum openhielden. De museumdiensten werden in 2024 verzorgd door onze doordeweekse museumbeheerders Jo Smeets, Frans Smits en Cor Barrois en de zondagdiensten werden verzorgd door Marlou Roeleveld, Jo Schreurs, Cor de Visser, Ton Bonné, Margriet Larik, Marleen Jaminon, Sierd Hans de Jong, Anneke Veelen, Wim Veelen, Alex Peeters, Truus Kessing, Julian Bodelier en Jack Geraeds. Helaas zijn Alex Peeters, Truus Kessing en Julian Bodelier gestopt met de museumdiensten. We danken hen hartelijk voor hun inzet de afgelopen jaren.

De museale collectie

Gedurende het jaar worden ons talloze voorwerpen door mensen aangeboden. Niet alle voorwerpen kunnen we aannemen omdat deze niet passen in ons collectiebeleid. Toch zijn we blij met dit aanbod, want ieder jaar zitten er mooie voorwerpen bij die een aanvulling zijn op onze collectie. De aangeboden voorwerpen worden door de collectiebeheerder Peter Goldsmits beoordeeld en al dan niet opgenomen in ons bestand.

Het Jaarboek

De uitreiking van het 56ste Jaarboek heeft plaatsgevonden op vrijdag 25 oktober in de Harch in Herkenbosch. We konden ons verheugen op een mooie opkomst. Het eerste exemplaar werd aangeboden aan André Beckers als dank en erkentelijkheid voor zijn inzet voor de gemeenschap van Roerdalen.

De redactievoorzitter was gastheer van de avond. Het muzikale intermezzo werd verzorgd door het JOC-koor uit Herkenbosch. Het 240 pagina's tellende boek werd gedrukt door drukkerij Gijseberg en werd door Jack Mestrom voorzien van prachtige foto's uit de Roerstreek. Wederom een fantastisch jaarboek, gevuld met inspirerende artikelen. De HVR is de redactie en uiteraard de auteurs dankbaar voor het vele werk dat is verzet. De redactie bestaat uit Jan van der Varst (redactievoorzitter), Annelies Goossens, Dorine Houbiers-Schmitz du Moulin, Jacqueline Arts-Lebens, Fred Reihs, Mathieu Steffanie, Marcel Richter en Wim Veelen.

De Klepper en 't Klepperke

De Klepper is in 2024 viermaal verschenen. *'t Klepperke* werd twee keer per maand naar de leden verstuurd. Beide staan onder redactie van Wim Veelen.

Werkgroep Monumenten

In 2024 zijn er gelukkig geen monumenten aan de slopershamer ten prooi gevallen.

Het bestuur heeft aan Marcel Richter, lid van de werkgroep Monumenten, gevraagd om tegen de op 7 december 2023 verleende omgevingsvergunning en verklaring van geen bedenkingen beroep in te stellen bij de rechtbank te Roermond. Zowel het college als de raad heeft de zienswijze tegen de bouw van de 57 meter hoge expositietoren op het terrein van de MERU ongegrond verklaard. Op 9 januari 2024 is beroep ingesteld. Vervolgens krijgt de HVR op 25 oktober een brief van de MERU dat zij gaan starten met de bouw van deze toren. Dit betekent dat, om dit te voorkomen, op 5 november een voorlopige voorziening is aangevraagd. Het beroep en de voorlopige voorziening werden door de rechtbank ongegrond verklaard. Het bestuur heeft vervolgens besloten om op 24 maart 2025 hoger beroep in te stellen bij de Raad van State. Het kan wel tot twee jaar duren voordat er een zittingsdatum ingepland zal worden.

Werkgroep Genealogie

Ook in 2024 is de werkgroep Genealogie actief geweest met het verzamelen, archiveren en digitaliseren van gegevens voor stamboomonderzoek en het digitaliseren van kadastrale registers ten behoeve van het AEZEL-project. De werkgroep bestaat uit Andrea Poolen (bidprentjes en Aezel-project), Gertie Cloudt (bidprentjes), Hilde Beckers (bidprentjes), Jo Smeets (bidprentjes), Hans Vogels (Aezel-project), Jos Naus (Aezel-project), Wim Pijpers (bidprentjes en kranten) en Har Knoben (bidprentjes en Aezel-project). De werkgroep komt op woensdagavond vanaf 19.30 uur samen in het museum. De leden van de werkgroep staan dan ook klaar om mensen bij te staan in hun speurtocht naar hun voorouders. Vrijwilligers om de groep aan te vullen zijn welkom.

Werkgroep Geologie

In 2024 hebben geen activiteiten van deze werkgroep plaatsgevonden.

Werkgroep Archeologie

Ook in 2024 heeft de werkgroep Via Traiana zich ingezet om de loop van de Romeinse weg in kaart te brengen. Via onze website www.roerstreekmuseum.nl kunt u de resultaten van deze werkgroep volgen.

Werkgroep Biologie

De werkgroep Biologie heeft in 2024 diverse wandelingen georganiseerd, onder meer door het Reigersbroek, langs de Vlootbeek, de Meinweg, het Stammenderbos en de Geleenbeek. Deze vonden plaats in de maanden april, mei en september op maandagmiddag en in de maanden juni, juli en augustus op maandagavond. Iedereen is vrij om met de groep mee te wandelen.

Werkgroep Digitalisering (foto)archief

De werkgroep Digitalisering (foto)archief, bestaande uit Dorothé Brok, Math Vollenbronck, Piet Van de Venne, Jan van Erdewijk en Gerard Moorman, is ook in 2024 op de dinsdagmiddag volop bezig geweest met de digitalisering van HVR-collectie. Uiteindelijk zal onze collectie voor iedereen zichtbaar worden. Om deze reden is de HVR toegetreden tot het Limburgs Erfgoednet. Op de website <https://limburgserfgoednet.nl> zijn de eerste resultaten te bekijken.

Werkgroep Kruisen en Kapellen

De werkgroep bestaat uit de leden Marcel Richter en pastoor Jos. L'Ortye. Marcel Richter heeft een nieuwe inventarisatie gemaakt van de kruisen en kapellen in Linne. In het jaarboek 2024 is door hem hierover een artikel geschreven.

Wat betreft de grafkruisen bij de kerkhofkapel bij St. Ludwig is de werkgroep nog aan het wachten op een reactie van Staatsbosbeheer, de eigenaar van deze kapel. Hopelijk zal in 2025 een begin worden gemaakt met het aanpassen van de grafkruisen waarop verkeerde informatie vermeld staat.

Werkgroep Lezingen

In 2024 heeft de lezingengroep weer gestart met het organiseren van lezingen, nu in de Dörpszaal van De Beuk in Posterholt. In 2024 zijn acht drukbezochte lezingen georganiseerd. Doordat de lezingen in deze zaal werden gehouden, konden meer mensen de lezingen bezoeken. Een initiatief dat in 2025 werd vervolgd, met dank aan de leden van de werkgroep: Wies van der Varst, Marjo Ernst, Alex Peeters en Wim Veelen.

Activiteiten

Op 19 januari vond de jaarlijkse nieuwjaarbijeenkomst plaats. Alle vrijwilligers waren hiervoor uitgenodigd en een groot aantal hebben we mogen verwelkomen.

In 2024 is door de HVR in juni een boekenmarkt georganiseerd, verspreid over twee weekenden. Deze was wederom een groot succes, met dank aan de vele vrijwilligers. De boekenmarkt werd gehouden bij de boerderij van Henk Smeets en Liz Housmans in Posterholt. Helaas voor de laatste keer op deze locatie, omdat zij een nieuwe bestemming gaan geven aan de loods waar de boeken werden opgeslagen. De HVR dankt Henk en Liz voor hun jarenlange steun en de mogelijkheid om de boekenmarkt bij hen te organiseren. In 2025 krijgt de boekenmarkt een vervolg in de Beuk in Posterholt. Marjo Ernst heeft haar woning beschikbaar gesteld om de boeken te sorteren. Vandaar gaan deze naar de opslag bij Jos Op 't Veld in Sint Odiliënberg. Op 13 december vond nog een boekenmarkt plaats in de voormalige winkel van Marjo Ernst bij gelegenheid van Moonlightshopping in Posterholt. Een zeer leuk initiatief. Met dank aan alle vrijwilligers, met name aan Wim Smeets, Jan Geelen, Cor de Visser, Har Knoben en Marjo Ernst.

In 2024 heeft een team van 15 vrijwilligers van Heemkundevereniging Roerstreek onder leiding van Cor de Visser en Alex Peeters het lesprogramma Reizen in de Tijd voor basisscholen voortgezet. Er werden gedurende het jaar 20 klassen van basisscholen uit Roerdalen en Roermond ontvangen. De leerlingen volgden lessen met als thema Steentijd en Onderwijs.

Jarenlang hebben Margriet van Wandeloo-Everts en Els Henrichs een verslag gemaakt van hun jaarlijkse reis langs de meibomen die in de Roerstreekdorpen waren geplaatst. Helaas hebben beide dames te kennen gegeven te stoppen met het opstellen van deze verslagen. Het bestuur wil hen hartelijk danken voor hun inzet de afgelopen jaren.

Ledenbestand

Eind 2024 bedroeg het ledenbestand 613 leden. Een toename van twee personen ten opzichte van 2023.

Het bestuur

Het bestuur kwam in 2024 acht maal in vergadering bijeen. De Algemene Ledenvergadering werd op 21 juni 2024 gehouden. De bestuurssamenstelling is in 2024 gewijzigd. Per 1 februari is Anneke Veelen gestopt als bestuurslid. Wel blijft zij de HVR vertegenwoordigen bij het overleg van de werkgroep Geluksinfopunten van de gemeente.

Het bestuur is verder uitgebreid met Marjo Ernst-Martens, Andrea van den Hof-Poolen en Har Knoben. Vanaf september woont Peter Thegels als aspirant-penningmeester de vergaderingen bij.

Dank

Ter afronding van het jaarverslag een woord van dank aan onze trouwe begunstigers. Mede door hun bijdrage kunnen wij onze doelstellingen uitvoeren en kunnen we ervoor zorgen dat ons erfgoed behouden blijft.

Tot slot, maar als allerbelangrijkste, mijn dank aan de vrijwilligers die het mogelijk maken het museum en de vereniging draaiende te houden. Samen maken we het mogelijk. Laten we dat in de toekomst blijven doen, zodat ook onze nazaten kunnen genieten van al het moois dat de Roerstreek te bieden heeft.

w.g.Voorziter J. Geraeds

=====

Toelichting bij het jaarverslag 2024 m.b.t. toepassing van de Governance Code Cultuur (GCC)

naar aanleiding van het analyseverslag Museumcertificering 2025-11-27

Het Roerstreekmuseum is een gecertificeerd museum dat actief de richtlijnen van de museumnorm nastreeft. Een onderdeel hiervan is de Governance Code Cultuur (GCC) van 2019.

Deze code bestaat uit 8 principes:

1. Waarde scheppen voor en in de samenleving:

De HVR en het Roerstreekmuseum doet dit door het in stand houden van de vereniging en het museum. Met als doel de bestudering en instandhouding van het heem in al haar facetten en dit zonder winst oogmerk. Een breed publiek kan notie nemen van de verrichtingen van de HVR door lid te worden van de vereniging, het museum te bezoeken, publicaties te verwerven, lezingen en of andere HVR/museum activiteiten bij te wonen.

2. Toepassing van de Governance Code Cultuur en 3 en 4. Integer en rolbewust handelen:

De HVR past de code toe in haar handelen. Dit uit zich in de afwegingen die het bestuur maakt: de beslissingen worden genomen in het licht van de code en tegenstrijdigheden worden besproken. Elke vorm van belangenverstrengeling van bestuursleden en leveranciers/partners en dergelijke, wordt vermeden door hier open en transparant - onderling en met derden - over te communiceren en zich hier ook naar te gedragen in woord en gedrag.

Om de integriteit nog meer te waarborgen heeft het bestuur het voornemen jaarlijks een lijst met nevenfuncties van de bestuursleden in het bestuur besproken en deze lijst te publiceren. Mogelijke dilemma's die hieruit voort zouden kunnen komen worden besproken en afgewogen in het bestuur en zo nodig wordt extern advies ingewonnen.

Er is geen beloning of enige vorm van honorarium/vergoedingen voor bestuur en vrijwilligers binnen het werk van de HVR/Roerstreekmuseum. Al het werk is pro-deo. Jaarlijks worden bestuursleden en vrijwilligers uitgenodigd om deel te nemen aan de Nieuwjaarsborrel en een vrijwilligers activiteit als dank voor hun inzet.

Het bestuur handelt integer en bij zaken rondom de financiën is er altijd het vierogenprincipe: één persoon kan niet over tegoeden beschikken. De controle van de stukken gebeurt via de kascontrolecommissie en e.e.a. wordt besproken en vastgesteld in de algemene ledenvergadering van de vereniging.

De jaarstukken gaan ook naar de belanghebbenden, zoals de subsidienten van de vereniging.

Verankering/borging van de principes van de code GCC zijn grotendeels via de wet "Bestuur en Toezicht Rechtspersonen" geborgd in die zin dat de hernieuwde statuten van de vereniging in 2026 in lijn worden gebracht met deze wet, rekening houdend met de GCC.

Er bestaat een taakverdeling tussen de diverse bestuursleden zodat alle facetten van goed bestuur belegd zijn. Bestuursleden nemen eigen regie/verantwoording over de aan hen toebedeelde taak. Echter het gehele bestuur draagt gezamenlijke verantwoording over het totaal generaal resultaat, zowel kwantitatief als kwalitatief. Het bestuur legt middels het jaarverslag van de voorzitter verantwoording af van haar activiteiten en overlegt de financiële gegevens via de penningmeester. De stukken worden conform de statuten en de hierin vastgelegde procedure vastgesteld in de algemene ledenvergadering.

5 en 6: Zorgvuldig besturen:

Het bestuur handelt conform wet- en regelgeving, en houdt daarbij rekening met haar doelstellingen, de hieruit voortvloeiende beleidsplannen en de financiële mogelijkheden. Risico's van tegenstrijdige belangen, vanuit doelstellingen, beleid en financiën worden openlijk in het bestuur afgewogen en afgezet tegen de speelruimte die het bestuur van de algemene ledenvergadering heeft ontvangen. Na elk verenigingsjaar wordt over het gevoerde beleid verantwoording afgelegd aan de algemene ledenvergadering.

Het bestuur past de Fair Practice Code en de Code Diversiteit en inclusie toe binnen het afwegingskader.

Voor de toekomst wordt nog meer rekening gehouden met de Code Diversiteit en inclusie, dit door bij de toekomstige verbouwing de toegankelijkheid voor gehandicapten beter te waarborgen en de website toegankelijk te maken voor slechtzienden.

Het bestuur heeft het voornemen een onafhankelijke vertrouwenspersoon aan te wijzen voor vrijwilligers van de vereniging, bij wie men met mogelijk vermeende misstanden en of onregelmatigheden terecht kan.

7 en 8 Goed toezicht:

Het bestuur zorgt door interne taakverdeling en wijze van samenstelling van het bestuur voor deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.

De HVR is een vereniging waarbij het hoogste orgaan de algemene ledenvergadering is: zij houdt toezicht op het bestuur en geeft het bestuur mandaat.

Het bestuur van de HVR wijkt op een enkel punt af van de GCC:

Specifiek gaat het om lid 4 van principe 8, *"De maximale zittingstermijn voor bestuursleden bedraagt tweemaal een periode van ten hoogste vier jaar."*

Het bestuur motiveert deze afwijking als volgt:

Het is een hele uitdaging om steeds gemotiveerde en betrokken bestuursleden te vinden. In het jaar 2024 bestond het bestuur uit tien leden. Er zijn echter ook jaren geweest met slechts vijf bestuursleden. Dit is volgens de norm weliswaar ruim voldoende, echter in de praktijk houdt een

bestuurslidmaatschap van onze vereniging, -die enkel uit vrijwilligers bestaat-, in, dat elk bestuurslid heel wat taken en verantwoordelijkheden toebedeeld krijgt. Bovendien wordt er ook specifieke deskundigheid gevraagd. Zelfs in 2025 zijn er nog taken vacant. In de statuten van onze vereniging werd vastgelegd dat *“bestuursleden worden benoemd voor een periode van drie jaar. De bestuursleden treden af volgens een door het bestuur op te maken rooster; een volgens het rooster aftredend bestuurslid is onmiddellijk herbenoembaar”*. Er is geen bepaling opgenomen over het aantal zittingstermijnen.

In de praktijk zijn er dus bestuursleden die vele jaren in het bestuur zitting hebben en telkens door de algemene ledenvergadering worden herkozen.

Dit wijkt af van GCC. Indien het bestuur aan deze norm zou voldoen, loopt de vereniging en ook het museum een ernstig continuiteitsrisico, hetwelk het bestuur van de Heemkundevereniging Roerstreek niet bereid is te nemen.

Ondanks verwoede pogingen zijn er helaas geen (deskundige) bestuursleden - met affiniteit voor de Roerstreek en het museum- te werven. Bovendien vloeit er na acht jaren (de maximale zittingsperiode volgens de GCC) ook de nodige ervaring en deskundigheid uit het bestuur weg, welke bij een vereniging bestaand uit uitsluitend vrijwilligers, noodzakelijk is.

Mocht de HVR in de luxe positie terecht komen dat er voldoende en deskundige bestuursleden gevonden kunnen worden, zal de HVR het rooster van aftreden in lijn brengen met de GCC.